

مواضع مراجع عظام تقلید درباره ربوی بودن بانک ها در سال ۱۳۹۵

تاریخ | گوینده، حضرات آیات الینک | مهمترین جملات

۱. | 1395/01/09 ناصر مکارم شیرازی | [اینجا](#) اسود بانکی شرعاً و عرفاً جایز نیست و بانکها نباید از بدهیها سود بگیرند
۲. | 1395/01/11 حسین نوری همدانی | [اینجا](#) ادریافت سود برای تأخیر در وامهای بانکی و ادای دین، ربا و حرام است / خداوند ربا را «خانمان برانداز» و توام با مفسد فراوان دانسته / بانکها باید هر آنچه که به عنوان بهره گرفتند، پس بدهند
۳. | 1395/01/11 عبدالله جوادی آملی | [اینجا](#) املت بدون ثروت مادی فقیر بوده و ستون فقرات او شکسته است؛ اکنون این ثروتها در بانکهای ربوی جمع آوری شده / اگر این کشور (امریکا) از گزینه نظامی سخن به میان می آورد برای برخی افراد مهم است در صورتی که اگر خداوند بگوید گزینه نظامی روی میز قرآن است به آن توجه نمی کنند / حقوق کارمندان بانکهای ربوی حرام است زیرا حقوق حلال در برابر کار حلال گرفته می شود
۴. | 1395/01/11 جعفر سبحانی | [اینجا](#) اسود بانکی خلاف شرع است و باید از دریافت و پرداخت آن جلوگیری شود
۵. | 1395/01/19 حسین نوری همدانی | [اینجا](#) مسئله حل معضل بانکهای ربوی که هم اکنون چند سالی می شود از طرف نهادهای مختلف، از جمله مجلس شورای اسلامی در حال پیگیری است، نباید زمان زیادی صرف کند/ پول نباید از طریق پول به دست بیاید بلکه باید فقط از طریق کار و سرمایه گذاری کسب شود / اسلام نمی خواهد که یک نفر در خانه بنشیند و بدون اینکه زحمت کار کردن را به خود بدهد، با سپردن پول خود به دست دیگران مال و ثروت خود را افزایش دهد / مطابق نظر همه فقها و مراجع تقلید هر پولی که به عنوان دیر کرد گرفته می شود، ربا و حرام است
۶. | 1395/01/23 حسین نوری همدانی | [اینجا](#) ادر اسلام گرفتن پول برای تأخیر در ادای دین حرام است، زیرا نوعی ریاست و ربا حرام و گناه بسیار بزرگی است
۷. | 1395/01/23 محمدعلی علوی گرگانی | [اینجا](#) ابا بانکها نباید دیرکرد وام از مردم بگیرند، دیرکرد حقیقتاً خسارت است
۸. | 1395/01/24 سیدموسی شبیری زنجانی | [اینجا](#) اسؤال: آیا حقوق و مزایای کارمندان بانک که متصدی معامله های ربوی هستند، اشکال دارد؟ پاسخ: اگر متصدی فعل حرامی همچون اخذ ربا و جریمه دیرکرد و ... شوند یا سبب قریب آن باشند، حقوقشان حرام است.
۹. | 1395/02/01 حسین نوری همدانی | [اینجا](#) ا دیرکرد بانکها حرام است و نوعی ربا محسوب می شود/ ما از بانکها می خواهیم که امکانات خود را در راه صنعت، کشاورزی و اقتصاد مقاومتی به کار گیرند ولی آنها هر روز بر دریافت دیرکرد، که حرام است، اصرار می ورزند
۱۰. | 1395/02/05 عبدالله جوادی آملی | [اینجا](#) اعملکرد (بانکهای ربوی، که منجر به ورشکستگی و پایین آمدن تولید می شود، حرام است و با کلاه شرعی، حلال حرام نمی شود و مع الاسف هم می خواهیم کشور امام زمان باشد و طلاق و اعتیاد در آن نباشد، آن را که نباید باور کنیم، باور می کنیم، ولی این را که باید باور کنیم باور نمی کنیم و توقع داریم خدا باران برای ما بفرستد. البته همین مقدار باران هم به برکت شهدا و قطع نخاعی ها و اعتکافی ها و ... است. / هیچ باور نداریم که ربا یعنی جنگ با خداوند ولی گزینه نظامی دشمن را خدا از ما رفع بلا خواهد کرد؛ فرمود ما عقب نمی افتیم که فکر کنید شما جلو خواهید افتاد
۱۱. | 1395/02/07 ناصر مکارم شیرازی | [اینجا](#) انظام بانکی از غرب وارد شده است به همین علت باید با عقود شرعی تطبیق داده شود اما بانکها برخی اوقات نسبت به موضوعهای شرعی توجه ندارند به همین علت نتایج برخی از اقدامات ربا می شود که باید با افزایش آموزشها این مشکلات رفع شود. / دریافت دیرکردهای بانکی مورد تأیید اسلام نیست / مردم باید در زمان مورد نظر اقساط وامهای خود را پرداخت کنند؛ مشکلات بانک و دستگاه قضایی قابل برطرف شدن بوده اما نیازمند عزم ملی است / جریمه دیرکرد قسطهای بانکی باید به بیت المال پرداخت شود تا همه مردم از آن استفاده کنند

۱۲. | 1395/02/09 حسین نوری همدانی | [اینجا](#) اخذ دیرکرد وام حرام است، اما کسی گوش نمی‌کند، توجه نمی‌کند / ربا مخرب است و هلاکت هر کشوری از ربا شروع می‌شود

۱۳. | 1395/02/13 حسین نوری همدانی | [اینجا](#) از ابتدا باید سراغ اسلام برویم، زیرا انقلاب ما اسلامی است، بنابراین باید به اسلام مراجعه شود و در بانکها از اروپا قوانین گرفته نشود / فرهنگ بانکهای اروپایی در ذهن و مغز مردم است، / فئودالها در اروپا بانکها را تشکیل دادند، دولتها نیز قانونی وضع می‌کنند که به نفع آنها باشد، به این وسیله پولدارها، غنی‌تر و نیازمندان فقیرتر می‌شوند / در دوران امام خمینی(ره) این موضوع مطرح شد، زمانی که فردی پولی را قرض می‌دهد، اگر در ضمن عقد شرط کند، در تاریخ معین شده نیاورد، جریمه دهد، این شرط ضمن عقد الزام‌آور است ولی ربا نیست. از این امر سوء استفاده کردند و برای پول نرخی بر اساس زمان قرار دادند / هر پولی در برابر قرض گرفته و بر اساس زمان نرخ معین شود، ربا و حرام است، دیرکرد تأخیر نیز بر همین اساس است / اسلام همواره مسلمانان را از علاقه‌مندی به کفر و ربا بازداشته است یعنی از جنبه سیاسی و اقتصادی به این مسئله توجه داشته است / اسلام پول را در برابر کار قبول دارد، باید کاری کنیم که ربا به هیچ شکلی وجود نداشته باشد، مردم باید در این زمینه آگاه شوند، دیرکرد حرام است، باید با مراجعه به دستورات اسلام شرط ضمن عقد تعیین شود، در صورتی که فرد در تاریخ معین پول را تحویل نداد، جریمه باید بپردازد ولی دریافت پول بر اساس زمان مخرب بوده و باید ترک شود / باید پول‌ها در مسیر صنعت، تجارت، زراعت و اقتصاد به کار گرفته شود، به این وسیله کار ایجاد شده و مشکلات برطرف می‌شود، در این خصوص باید با بانکها صحبت شود / از نظر اسلام و قرآن ربا حرام است، وظیفه ما بوده که با ربا مبارزه کنیم، ربا، ریاست با عوض کردن نام آن، تغییر نمی‌کند، ما معتقدیم تأخیر و دریافت پول به عنوان دیرکرد حرام است / در این زمینه فرهنگ‌سازی لازم است، باید به مردم گفته شود، تا این مشکل برطرف شود، باید در نظر داشت ربا دارای مفسد است / فکر نمی‌کنم در کشورهای دیگر بانکی بدون ربا وجود داشته باشد، اسلام دین کاملی است، در این زمینه لازم است تشویق و ترغیب شود تا پول‌ها در مسیر صحیح مصرف شود.

۱۴. | 1395/02/14 حسین نوری همدانی | [اینجا](#) بانکها در مسیر غیرشرعی حرکت می‌کنند و تأخیر وام آنها و گرفتن پول به‌عنوان دیرکرد حرام است؛ این حرفها را بارها گفتیم اما عملی ندیدیم و اجرایی نشده است / قانون بانکهای کشور از خارج آمده و آنها هم مبنای بانک‌شان براساس قرض است / بانکهای کشور بر اساس قانون کشورهای اروپایی در حال حرکت هستند و به مردم وام می‌دهند و همین مسئله باعث مشکلاتی در کشور شده است / بانکها در مسیر غیرشرعی حرکت می‌کنند / باید فکری کرد. یکی از آن فکرها از طریق ضامن و رهن مانند طلا و جواهرات است. با این روش، می‌توان ربا را برطرف کرد / ربا در اسلام حرام است و این مسئله نگرانی به‌وجود آورده است، پولهای زیادی در بانکها خوابیده می‌شود که می‌توان با برنامه‌ریزی بهتر آنها را صرف اقتصاد کشور کرد تا مشکلات از بین برود / ربا از مباحث بسیار فسادانگیز است و باید کاری کرد و راهکاری ارائه داد تا ربا پیش نیاید

۱۵. | 1395/02/15 ناصر مکارم شیرازی | [اینجا](#) بانکداری از غرب برای ما آمده و ما اسم اسلامی را برای آن گذاشته‌ایم که متأسفانه نه محاسن بانکداری غربی را دارد و نه اسلامی است / سود بانکی در کشورهای غربی بین ۴ تا ۶ درصد است؛ اما در بانکداری اسلامی تا ۲۸ درصد از مردم سود می‌گیرند و اخیراً یکی از نمایندگان مجلس شورای اسلامی اعلام کرده که تا ۳۵ درصد هم سود گرفته می‌شود؛ آن هم در قالب عقود شرعیه. / بانکداری امروز ما با مشکلات بسیاری روبروست / باید نظام بانکداری در اختیار توده مردم بوده و کار و اشتغال ایجاد نماید / اگر سرمایه در اختیار افراد گردن‌کلفت قرار بگیرد، از میان آنان مفسدان اقتصادی و اختلاس‌گر بیرون خواهد آمد / این نوع از بانکداری مناسب ما نیست که هنوز نتوانستیم پس از ۳۷ سال از انقلاب اسلامی آن را اصلاح نماییم / یکی از عوامل تورم، بانکداری ناسالم است / اگر بانکداری سالم شود، تورم به مقدار زیادی افت کرده و پایین خواهد آمد

۱۶. | 1395/02/18 ناصر مکارم شیرازی | [اینجا](#) امیدوارم طرح جامع بانکداری اسلامی در عمر باقیمانده مجلس نهم به تصویب برسد / بانکداری از غرب برای ما آمده و ما اسم اسلامی را برای آن گذاشته‌ایم که متأسفانه نه محاسن بانکداری غربی را دارد؛ و نه اسلامی است / بانکداری امروز ما با مشکلات بسیاری روبروست / برخی خیال می‌کنند که مشکل بانکداری امروز ما فقط جریمه و دیرکرد است؛ ولی در اصل با مشکلات بسیاری روبرو است؛ اما این بشارت را به شما بدهم که اخیراً گروهی از نمایندگان مجلس که اغلب آنان روحانی هستند به همراه جمعی از حقوقدانان نشست‌هایی را برگزار کرده و طرح جامع بانکداری اسلامی را طی دو سال تهیه کرده‌اند که بسیار مناسب می‌باشد / بنده این طرح را مطالعه کرده و با حضور اعضای این گروه، نکاتی را به آنان عرضه داشتیم که امیدوارم این طرح در عمر باقیمانده مجلس نهم، در مجلس ارائه شود و به تصویب برسد / این طرح نباید به مجلس آینده واگذار شود؛ چراکه ممکن است

به درازا بینجامد و طولانی گردد / مشکلات اقتصادی کشور بدون حل مشکلات نظام بانکداری سامان پیدا نخواهد کرد / یکی از درآمدهای بانکها، حساب جاری مردم است که از این پول، به دیگران وام داده شده و سود ۲۵ تا ۳۰ درصدی گرفته می‌شود و درآمد آن در جیب بانک قرار می‌گیرد؛ در حالی که اصل پول برای مردم بوده است / طرحی که این گروه برای بانکداری اسلامی به رشته تحریر درآورده، بسیار مناسب است و باید مسئولان بانکی و مجلسیان با همکاری و تعامل آن را به تصویب برسانند تا بتوان از مشکلات موجود کاست.

۱۷. | 1395/02/21 حسین نوری همدانی | [اینجا](#) | باید از ابتدا در فعالیتهای خود متوجه فرامین اسلامی باشیم نه اینکه برنامه‌ای اجرا شود بعد سراغ اسلام برویم / اسلام را کد گذاشتن ثروت را حرام کرده است / پول باید در جامعه باید مثل گردش خون در بدن باشد / عده‌ای در جامعه قدرت کار دارند ولی سرمایه ندارند و اسلام می‌گوید ثروتمندان باید به این افراد کمک کنند و راه آن را مضاربه، مشارکت و جعاله عنوان کرده است / کسی که قرض بدهد و سود بگیرد عمل حرام مرتکب شده و این کار رباست / قرآن هفت مرتبه ربا را حرام عنوان کرده است / از نظر اسلام ربا در هر جنبه‌ای گناه بزرگ و موجب سقوط و انحطاط است / بانکها از ربا باید به شدت احتراز کنند؛ با وجود این غریبه‌ها بانکها را براساس ربا ایجاد کرده‌اند و قرض می‌دهند و سود می‌گیرند / این مرجع تقلید اضافه کرد: در اسلام کسی که قرض می‌دهد اجازه گرفتن بیشتر از آن را ندارد اما این امر از غرب به کشور ما هم وارد شده، ضرر این کار این است که اسلام می‌خواهد پول در برابر کار باشد نه در برابر پول و پول باید در صنعت و تولید و زراعت به کار گرفته شود و اشتغال و عمران و آبادی ایجاد شود که ربا از آن جلوگیری می‌کند / اسلام سودی که بانک به پول مردم می‌دهد قبول ندارد / اینکه کسی ۱۰۰ میلیون تومان در بانک بگذارد و بانک ماهیانه به پول او سود بدهد صحیح نیست و مانع گسترش تولید است / اگر قوانین اسلام عملی شود فقر ریشه کن می‌شود / دیرکرد نیز در اسلام حرام است، اگر من قرض گرفتم، جریمه تاخیر در ادای دین یک نوع رباست و حرام است و جایز نیست / بانکها نباید به دنبال تجارت باشند و پولهای مردم را در ایجاد کار و صنعت صرف کنند / بانکها باید بدون ربا و بدون دیرکرد و در نهایت اسلامی شود / بانک باید پول را از مردم بگیرد و به کسانی بدهد که قدرت کار دارند اما سرمایه ندارند، سرمایه‌داران هم پول خود را در راه تجارت صنعت و اشتغال به کار بگیرند چراکه راه شکل‌گیری اقتصاد مقاومتی همین امر است / بانکها با دادن سود پول مردم را جمع می‌کنند / در کشور ما زمین و امکانات زیاد داریم و باید از آنها در راستای رشد و توسعه کشور استفاده کنیم / مسئولان باید به داد مردم برسند چراکه دیرکرد و سود برای جامعه مخرب و حرام است / اگر می‌خواهید به مردم خدمت کنید ربا را از بانکها حذف کنید / بانک بدون ربا فقط در عنوان نباشد چرا که برخی بانکها اسامی فعالیتهای خود را تغییر می‌دهند و تفاوتی نمی‌کند همه اینها رباست / اگر ما برای پول براساس زمان نرخی معین کنیم رباست و دیرکرد وام همین است و بسیاری از مردم با دادن این دیرکردها دچار مشکل شده‌اند.

۱۸. | 1395/02/21 ناصر مکارم شیرازی | [اینجا](#) | بانکداری باید در خدمت مردم باشد / بخش اعظم مشکلات مردم باید با استفاده از سیستم بانکی برطرف شود / عمده منابع بانکها متعلق به مردم است / دو اشکال به بانکها توسط مردم وارد می‌شود که یکی این است که بانکها در خدمت سرمایه‌داران هستند و نسبت به ضعفای بی‌توجهی می‌کنند و دیگری اینکه بیشتر به فکر افزایش سرمایه خود هستند و مرتباً شاهد افزایش شعب بانکها هستیم / عملاً باید ثابت شود که بانکها می‌خواهند به مردم خدمت کنند / (وی) اشکالات سیستم بانکی را به دو بخش زیربنایی و روبنایی تقسیم کرد و افزود: در حوزه اشکالات زیربنایی یکی از موارد این است برخی قراردادهای سیستم بانکی از نظر شرعی درست نیست و در حوزه روبنایی نیز در اجرا برخی تخلفات صورت می‌گیرد که باید از آنها جلوگیری شود / وامی که مثلاً برای خرید خودرو گرفته می‌شود در محل دیگر نمی‌توان خرج کرد و این یکی از مشکلات اجرایی بانکهاست / بانک ملی باید این اعتماد را حفظ کند اگر نعمتهای خدا را حفظ کنید افزایش می‌یابد وگرنه از دست می‌رود پس کاری کنید اعتماد مردم به بانک باقی بماند / وثیقه‌هایی که بانک‌ها می‌گیرند برای اخذ مطالبات است نه اینکه بانکها وثیقه را معوض وام بدانند و در عوض عدم پرداخت وام وثیقه را جلب کنند / برخی می‌گویند بانکها در پیگیری اخذ وام تأخیر می‌اندازند برای افزایش بدهی، تا وثیقه‌ها را به‌طور کامل جلب کنند، اگر اینطور باشد این خیانت به مردم است / حداقل آسیبها در روند اجرایی سیستم بانکی را کنترل کنید تا مشکلی برای مردم ایجاد نشود / در برخی مواردی که مردم در فشار هستند بانکها باید از منافع خود صرف‌نظر کرده و تا جایی که می‌توانند با مردم همراهی کنند / باید به مردم ارفاق شود، اگر منابع بانکها سرمایه مردم است باید به مردم و خادمان مردم ارفاق شود / باید به‌نوعی این سودها کم شود و از جمع شدن سرمایه در بانک جلوگیری شود / بانکها نباید تقلیدی از بانکهای خارجی‌ها داشته باشند / وی جریمه تأخیر را یکی از معضلات سیستم بانکی دانست و با تأکید بر ضرورت جلوگیری از اخذ جریمه تأخیر / باید از راه‌اندازی این مؤسسات مالی و اعتباری جلوگیری شود، برخی پول می‌دهند و

مؤسسه می‌زنند باید جلوی این کار گرفته شود / بانکها مراقب باشند تا این رقیبان نامشروع با قاطعیت از بین بروند، قاطعیت در این بخش هزینه دارد که باید پرداخت شود.

۱۹. | 1395/02/21 محمدعلی علوی گرگانی | [اینجا](#) | دیرکرد قسط وامهای بانکی امروز به یک مشکل تبدیل شده است / بسیاری از نهادهای اقتصادی خصوصی و حتی دولتی در پرداخت دیرکردهای ایجاد شده با مشکل مواجه هستند / لازم است مسئولان بانکها و مشتریان با یکدیگر همکاری کنند تا مشکل بدهی مردم و دولت به بانکها در آینده نزدیک حل شود و هیچکدام از طرفها دچار ضرر و زیان نشود / بانکها با حمایت از تولیدکنندگان و کاهش فشار بر آنها می‌توانند در تقویت تولیدهای داخلی و به راه انداختن کارخانه‌ها نقش تاثیرگذاری داشته باشند.

۲۰. | 1395/02/22 حسین نوری همدانی | [اینجا](#) | در قرآن دو گناه از همه گناهان بالاتر است؛ یکی در جنبه سیاسی سلطه‌پذیری است و انسان نباید زیر سلطه استکبار برود و دومین گناه رباست که اکبر گناهان است چرا که ربا مخرب جامعه است و اگر ربا در هر مجموعه باشد باعث سقوط و انحطاط آن جامعه می‌شود / کسی که دارای ثروت و سرمایه است باید این پول را در اختیار جامعه قرار دهد تا این پول در اجتماع مردم در گردش باشد، مانند گردش خون در بدن انسان تا احیاگر جامعه باشد / پول موجود در بانکها باید به صورت جعله، مضاربه و مشارکت در بین مردم جامعه قرار گیرد نه به صورت ربا که در اسلام حرام و مخرب یک جامعه است / یکی از چیزهایی که بانکها باید از آن به شدت اجتناب کنند مسأله رباست که امروز بانکها به این مسئله دقت لازم را ندارند و با عوض کردن اسم و ایجاد تبصره‌ها این عمل زشت و حرام را انجام می‌دهند. / اسلام سود را در کار کردن صحیح می‌داند که باعث اشتغال و کار در جامعه شود که اگر این روند نباشد جامعه رو به نابودی می‌رود / یکی از گرفتاری‌های جامعه فقر است که اگر قوانین اسلام به خوبی در جامعه رعایت شود این مشکلات به راحتی حل می‌شود، بیکاری از بین می‌رود و مملکت آباد می‌شود در حالی که ربا یکی از مهمترین عوامل فقر در یک جامعه است / در دین مقدس اسلام دیرکرد ادای دین یک نوع ربا، حرام و جایز نیست چرا که این دیرکردها و ربا روز به روز مردم فقیر را فقیرتر و مردم ثروتمند را داراتر می‌کند و بانک نقش واسطه را بین مردم پول دار و فقرا بازی می‌کند و اگر این عمل بدون ربا باشد خدمت بزرگی به مردم است / اگر برای پول براساس زمان، نرخ معین شود این عمل ربا، حرام و غیرجایز است

۲۱. | 1395/03/12 عبدالله جوادی آملی | [اینجا](#) | اعدهای بیکار هستند و عده‌ای نمی‌دانند ثروتهای بانک را کجا به کار ببرند، در این بخش بانکها باید اصلاح شود.

۲۲. | 1395/04/23 محمدعلی علوی گرگانی | [اینجا](#) | دیرکرد بانکها غوغا می‌کند که باید راهکار اساسی برای آن اندیشیده شود، بعضی افراد که از بانکها وام می‌گیرند، با مشکل مالی روبه‌رو هستند و نمی‌توانند وام خود را به موقع پرداخت کنند که این موضوع آنها را با مشکلات بیشتری مواجه می‌کند / بانکها باید با مردم تعامل داشته باشند و تا جایی که امکان آن وجود دارد، سود وامها را کاهش داده و فرصت مجددی به مردم برای پرداخت وامها بدهند / بانکها برای افرادی که در زمینه پرداخت وام مشکل دارند تخفیف قائل شوند و با تعامل با آن شخص وام را دریافت کنند / بانکها به قرض الحسنه عمل کرده و سودی از مردم دریافت نکنند / قرض دادن در اسلام از ارزش و اهمیت بسیار بالایی برخوردار است و قرض دادن نسبت به صدقه از اجر و ثواب بیشتری برخوردار است / بانکها هیچ‌گونه استثنایی میان مردم قائل نشوند و همه را به یک چشم ببینند و هر موضوعی در قانون آمده اجرا کنند.

۲۳. | 1395/04/24 حسین مظاهری | [اینجا](#) | اوای بر بانکها که با عنوانهای مختلف در حال رباخواریهای میلیاردی هستند، چه تملقها، چه چابولوسیها اتفاق می‌افتد تا یک وام به یک شخص داده شود، بعد با همین وام، شخص وام گیرنده را مجبور به دادن ربا می‌کنند.

۲۴. | 1395/04/28 عبدالله جوادی آملی | [اینجا](#) | «امال» در اسلام حکم خون در بدن را دارد که باید به گونه‌ای متناسب در تمامی اندامها جریان داشته باشد؛ این در حالی است که در نظام سرمایه‌داری تکاثر ثروت در دست گروه خاصی قرار دارد و در نظامهای سوسیالیستی نیز ارزشهای الوایی اسلامی از منظر تداول ثروت در دست عموم مردم رعایت نمی‌شود / خداوند در آیه شریفه می‌فرماید: «کی لا یکون دوله بین الاغنیاء منکم» یعنی ثروت نباید فقط در دست عده معدودی از آحاد جامعه در حبس باشد. بانکها نیز نباید عامل حبس ثروت در دست عده معدودی از افراد جامعه باشند / بیان حرمت شدید ربا در اسلام و قرآن / در شرایطی که مردم در کسب و کار خود به‌ویژه در زمان تحریم در حالت مساعد و سودآوری نیستند، بانکها نباید نسبت به این وضعیت بی‌توجه بوده و صرفاً به فکر سودآوری خود باشند و باید طبق شرع مقدس در سود و زیان مشارکت با مشتری شریک باشند.

۲۵. | 1395/05/05 ناصر مکارم شیرازی | [اینجا](#) امتن سؤال و پاسخ این مرجع تقلید در یک استفتاء به شرح زیر است:

سؤال:

معمولاً بانکها برای مشتریان خود اقدام به صدور کارت اعتباری کرده و بابت این خدمات هزینه‌هایی را به‌عنوان کارمزد در قرارداد صدور کارت درج کرده و از مشتریان خود اخذ می‌کنند. مستدعی است نظر خود را در موارد زیر اعلام فرمایید:
الف) نظر حضرتعالی در خصوص ارائه خدمات کارتهای بانکی خصوصاً کارتهای اعتباری چیست؟
ب) آیا قالب عقد جعاله را برای ارائه خدمات کارت موجب می‌دانید؟
پاسخ:

در صورتی که واقعاً خدمات قابل ملاحظه‌ای که در عرف دارای ارزش است ارائه شود و سود اضافی در برابر آن خدمات گرفته شود مانعی ندارد و می‌تواند تحت عنوان عقد جعاله مندرج گردد؛ ولی اگر خدمات صوری است، یا در بعضی موارد خدمتی وجود ندارد و تنها سود پول گرفته می‌شود، ربا و حرام است. ضمناً جریمه دیرکرد با موازین شرع سازگار نیست، چون نوعی ربا محسوب می‌شود و خدمات خاصی در برابر آن نیست.

۲۶. | 1395/05/09 حسین مظاهری | [اینجا](#) اقرض الحسنه‌ها زیاد هستند ولی اکثراً به دستورات خداوند عمل نمی‌کنند و دچار ربا شده‌اند، اگر برای این قضیه خون‌گریه کنیم جا دارد که در غرب و کشورهای نامسلمان بالاترین سود بانکی ۳ درصد است، هرچند اسلام همین را هم حرام می‌داند.

۲۷. | 1395/07/01 حسین نوری همدانی | [اینجا](#) بارها تأکید کرده‌ایم دیرکردی که بانکها دریافت می‌کنند ربا و حرام است ولی متأسفانه هنوز انجام می‌پذیرد.

۲۸. | 1395/07/07 حسین نوری همدانی | [اینجا](#) در اروپا بانکها با تکیه بر ربا به مردم تسهیلات می‌دهند و روزبه‌روز قدرتمندتر می‌شود و اقتصاد را در اختیار می‌گیرند / در غرب، دولتها را بانکداران به‌وجود می‌آورند / بانکداران در کشورهای اروپایی نقش مهمی در اقتصاد دارند، اما در اسلام بر حل مشکلات مردم در بانکها تأکید شده است و بانک باید در خدمت مردم و تسهیل‌کننده تولید باشد / دیرکرد در اسلام حرام است / سود بالای بانکی در اسلام ربا محسوب می‌شود و تأکید اسلام بر این است که پول در مقابل کار باشد نه اینکه پول در مقابل پول.

۲۹. | 1395/07/27 حسین مظاهری | [اینجا](#) مسئله ربا، سودهای کلان و حیف و میل در برخی بانکها باید به‌صورت اساسی حل شود.

۳۰. | 1395/07/30 حسین نوری همدانی | [اینجا](#) مدت‌هاست که بانکهای ما دیرکرد می‌گیرند که این مسئله رباست و هنوز نتوانسته‌ایم جلوی این کار را بگیریم.

۳۱. | 08/05 / 1395 عبدالله جوادی آملی | [اینجا](#) پیش از انقلاب در راهپیمایی‌ها، روحانیان جلو بودند. مردم سه‌جا را آتش می‌زدند، یکی شراب‌فروشی‌ها، یکی بانکها و سینماها را آتش می‌زدند، بعد از انقلاب شراب‌فروشی‌ها سه‌قسم شد، یک عده واقعاً توبه کردند، یک عده فرار کردند و یک عده رفتند در زیرزمین، بعد از انقلاب سینماها سه‌قسم شدند، یک عده واقعاً توبه کردند، یک عده هم فرار کردند و یک عده هم رفتند به دنبال کنسرت‌های زیرزمینی، بانکها اما همچنان باقی ماندند و رباخواری دارند، ما واقعاً حرف خدا را باور نکردیم / این آمریکا هیچ غلطی نمی‌تواند بکند، تعارف هم ندارد، با این‌که فرهنگ ما فرهنگ شهادت است اما تا آمریکا گزینه نظامی را مطرح می‌کند، برخی از وی حساب می‌برند، قرآن می‌فرماید گزینه نظامی روی میز قرآن من است، ما باور نکردیم / حضرت آیت‌الله جوادی در ادامه در حالی که بغض‌گلوئی وی را گرفته بود و اشک در چشمانش حلقه زده بود، مراتب تأثر و ناراحتی خود را از وجود ربا در سیستم بانکی ابراز کرد / ما دلمان می‌خواهد اقتصاد مقاومتی درست بکنیم، این فقط با سفارش و توصیه که حل نمی‌شود؛ این (ربا) جنگ با خداوند است، الآن این پولی که شما می‌گذارید می‌گویند چه تحریم باشد، چه نباشد، چه تورم باشد و چه تورم نباشد، می‌گویند سود دارد و سود علی‌الحساب دارد.

۳۲. | 1395/08/07 محمدعلی علوی گرگانی | [اینجا](#) ابا کم کردن بهره و حذف دیرکرد برای تسهیلات بانکی روستاییان می‌توان به آنها مساعدت کرد.

۳۳. | 1395/08/13 حسین مظاهری | [اینجا](#) | مسائل ربوی در بانکها باید اصلاح شود تا بخشی از بیماری اقتصادی کشور درمان گردد.
۳۴. | 1395/09/24 عبدالله جوادی آملی | [اینجا](#) | در این دیدار، آیت الله العظمی جوادی آملی از اخذ جریمه‌های دیرکرد و موضوع ربا در سیستم پولی انتقاد و به کمیسیون اقتصادی تأکید کرد که به دغدغه‌های شرعی در موضوعات مالی و پولی توجه جدی شود.
۳۵. | 1395/09/24 ناصر مکارم شیرازی | [اینجا](#) | بانک‌بانک محل مبادلات مالی مردم است و بدون بانک فعالیت‌های بزرگ اقتصادی انجام نخواهد شد / بانکداری کنونی از غرب آمده و اسلامی نیست / باید سیستم بانکداری اسلامی شود هر چه می‌خواهیم بانکداری را اسلامی کنیم باز هم غربی است از همین رو باید مطالعات وسیعی در این زمینه صورت بگیرد / بانکها گوششان بدهکار بانکداری اسلامی نیست و به بخشنامه‌ها استناد می‌کنند و این زیان است، هر چه هم می‌گوییم فایده‌ای ندارد / بارها به رؤسای بانکها مسائل و مشکلات را مطرح کرده‌ایم اما به تکلیف خود عمل نمی‌کنند / باید راهی برای عملیاتی شدن طرح بانکداری اسلامی باید تعریف شود، مسئولان به دنبال درآمد بیشتر هستند وقتی هم می‌بینند کار سخت است کار را به مردم واگذار می‌کنند / بانکها قوانین بانکداری اسلامی را دور می‌زنند، با بهانه‌های مختلف کلاه سر قانون می‌گذارند / ریشه اصلی این است که نظام بانکداری از غرب آمده برای همین هر چه تلاش می‌کنیم اشکالات را رفع کنیم باز همان مسائل تکرار می‌شود.
۳۶. | 1395/09/24 محمدعلی علوی گرگانی | [اینجا](#) | این یک مطالبه مردمی است که سیستم بانکی در راستای موضوعات اسلامی فعالیت کند / علاوه بر اینکه قراردادهای بانکی نباید حرام باشند، باید در این قراردادها جزئیاتی لحاظ شود که به مردم فشار اقتصادی وارد نشود.
۳۷. | 1395/09/24 جعفر سبحانی | [اینجا](#) | در سال ۱۳۶۲ مسئله بانکداری بدون ربا در کشور مطرح شد، ولی به دلیل جنگ تحمیلی چندان این مسئله مورد توجه و اهتمام قرار نگرفت و متأسفانه مسکوت ماند / در ابتدا باید مشخص کنیم که آیا وظیفه یک بانک، تجارت است یا امانت‌داری؟ اگر بانک کارش صرفاً تجارت شد دیگر نمی‌توان از آن انتظار داشت که به‌سوی ربا کشیده نشود، ولی اگر کار او امانت‌داری شد، باید مردم پولی را که در بانک می‌گذارند و ارزش آن به هر دلیلی پایین آمد، بانک همان ارزش پایین آمده را جبران کند در این صورت مسئله فرق می‌کند / کثرت بانکها مشکلی را برطرف نمی‌کند و صرف تجارت با پول مردم ربا را بر نمی‌دارد، بنابراین باید برای این مسئله فکری اساسی کرد.
۳۸. | 1395/09/25 عبدالله جوادی آملی | [اینجا](#) | در مقابل آن دشمن بیرونی که کاری هم از او ساخته نیست یک دشمن درونی نیز وجود دارد و آن غده سرطانی ریاست. خداوند صریحاً در قرآن فرمود گزینه نظامی من در مقابل ربا روی میز است. ربا این چنین است اما بسیاری این را باور نکردند.
۳۹. | 1395/10/01 ناصر مکارم شیرازی | [اینجا](#) | تعدادی از بانکها سود مضاعف دریافت می‌کنند / گاهی جریمه دیرکرد از اصل مبلغ وام بیشتر است و گاهی به چند برابر می‌رسد، اما در اسلام اگر کسی قادر به پرداخت قرض خود نیست باید به آن فرد مهلت داده شود اما بانکها کاری به این کارهای ندارند هر روز سود آن را اضافه می‌کنند و به آن بانکداری اسلامی هم می‌گویند / ربا از غارت اموال مردم سر در می‌آورد / اگر سرمایه‌ها غارت شود در هر جایی، بر اساس احادیث نام ربا بر آن اطلاق می‌شود؛ متأسفانه سیستم بانکداری با اسلامی شدن فاصله دارد / ربا در اسلام بسیار مذموم است که قرآن آن را اعلان جنگ خدا با فرد رباخوار توصیف کرده است
۴۰. | 1395/10/02 حسین نوری همدانی | [اینجا](#) | بانکها در مقابل پول، پول دریافت می‌کنند که این ریاست، پرداخت پول باید در مقابل کار باشد / پولهای زیاد در بانکهای تجمیع شده است در حالی که این پولها اگر وارد چرخه صنعت و کشاورزی شوند باعث رونق اقتصادی می‌شود / اسلام به شکل جدی با ربا مخالف است و این جریمه دیرکردها هم ریاست و هر کسی که از ما در این زمینه سؤال می‌کند، ما می‌گوییم که جریمه دیرکرد ریاست اما بانکها گوش نمی‌دهند و کار خود را می‌کنند که همه اینها باعث فقر می‌شود.
۴۱. | 1395/10/02 عبدالله جوادی آملی | [اینجا](#) | (س) فرهنگ عقلانیت را در فضای جاهلی پیاده کرد. آنها چون جاهل بودند، اقتصادشان هم جاهلی بود و اقتصاد جاهلی در محدوده ربا دور می‌زند. بارها عرض کرده‌ام که از آمریکا و دشمنان کاری بر نمی‌آید و در جریان جنگ تحمیلی و ... دیدیم، آنها نخواهد توانست کاری بکنند، اما همین آدم بی‌عرضه اگر بگوید گزینه نظامی روی میز من است، خیلی‌ها حساب می‌برند، ولی اگر خداوند بگوید ربا حرب با من است، کسی تکان نمی‌خورد و این فرهنگ جاهلی است / وی تأکید کرد: الآن هم باید با تاسی از آن حضرت، بانکهای ربوی را تحریم کنیم و اگر می‌خواهیم این مادر از ما راضی شود باید مسیر او را برویم، زیرا این جزو حقوق ایشان بر گردن ماست.

۴۲. | 1395/10/13 | عبدالله جوادی آملی | [اینجا](#) | اگر کسی مورد تحریم قرار گرفت و مقروض شد، بر حاکم اسلامی است که این قرض را ادا کند/ ربا را دیگران تیزهوشی و زیرکی می‌دانند و قرآن آن را کار مخبطانه عنوان می‌کند، در صورت عمل به قرآن ما نه کارتن خواب خواهیم داشت و نه فقیر خواهیم داشت و نه دیگر زندانهای ما پر خواهد بود.
۴۳. | 1395/10/14 | حسین نوری همدانی | [اینجا](#) | مردم گلیه‌های بسیاری در خصوص دریافت دیرکرد توسط بانکها دارند و با وجود اینکه بارها گفته‌ایم که دریافت دیرکرد حرام بوده و رباست، ولی ترتیب اثری داده نشده است.
۴۴. | 1395/10/30 | حسین نوری همدانی | [اینجا](#) | مردم نیز از ما می‌خواهند مشکلات را به دولت منعکس کنیم؛ ما نیز بیان کرده‌ایم که مباحثی چون دیرکرد اقساط ربا و حرام است، ولی این مشکل حل نمی‌شود.
۴۵. | 1395/11/02 | حسین نوری همدانی | [اینجا](#) | ادیرکردی که بانکها از مردم دریافت می‌کنند حرام است و حوزه‌های علمیه در این رابطه باید به میدان بیایند.
۴۶. | 1395/11/03 | محمدعلی علوی گرگانی | [اینجا](#) | لزوم اصلاح نظام بانکی کشور بر اساس آموزه‌های اسلامی / ابراز نگرانی و ناراحتی از وضعیت سیستم بانکی کشور / وجود ربا زیننده نظام بانکی که پسوند اسلامی را یدک می‌کشد، نیست / متأسفانه در جامعه ما رباخواری و اخذ دیرکردهای آنچنانی رواج پیدا کرده است که این مسئله به هیچ وجه درست نیست / اصلاح امور اقتصادی جامعه را در گرو اصلاح نظام بانکی کشور دانست.
۴۷. | 1395/11/06 | حسین نوری همدانی | [اینجا](#) | رباخواری در کشور هست مملکت به پیشرفت نمی‌رسد، بارها مؤکداً اعلام کردیم که دریافت دیرکرد حرام است / مرجع تقلید شیعیان تأکید کرد: ربا باید از نظام بانکی کشور برچیده شود.
۴۸. | 1395/11/09 | محمدعلی علوی گرگانی | [اینجا](#) | یکی از دردهای جامعه امروز در کشور بانک و بانکداری است / متأسفانه در کشور بانکها تنها نام اسلامی بودن را یدک می‌کنند و با آن‌که شاید در سر در آنها نام بانکداری اسلامی نوشته شده ولی کوچکترین حرکتی در این راستا انجام نمی‌دهند / بانکهای در حال حاضر با شکلهای مختلف در حال گرفتن سودی از مردم هستند که زیاد از منظر اسلام این کار درست نیست و بانکها به جای آن‌که در خدمت اشتغال باشند با گرفتن سودهای سرسام‌آور حتی رونق را از کارخانه‌ها و کسب‌وکار گرفته‌اند / سودهای بانکی در برخی مواقع سبب گسست خانواده‌ها شده است.
۴۹. | 1395/11/11 | حسین نوری همدانی | [اینجا](#) | بر مبنای اسلام کار کردن باید در مقابل پول باشد اما در بانکهای ما این کار انجام نمی‌شود و دریافت دیرکرد از سوی آنها حرام است. اکنون نامه‌هایی روزانه در زمینه دریافت دیرکرد برای ما آورده می‌شود، باید در نظر داشت دیرکرد، ربا و حرام است، ولی در عین حال دیرکرد را دریافت می‌کنند.
۵۰. | 1395/11/14 | حسین نوری همدانی | [اینجا](#) | باید برای ربا و سودهای بانک در کشور فکری کرد.
۵۱. | 1395/11/20 | حسین نوری همدانی | [اینجا](#) | اگر بانکها از این کار خود دست برندارند؛ در درجه اول مردم باید پول را به بانکها ندهند / ربا، گناه کبیره‌ای است که توصیف آن در شرع این‌گونه آمده که یک درهم از ربا مقابل ۷۰ زنا با مادر در خانه کعبه می‌باشد و خدای متعال در هفت جای قرآن نیز از آن انتقاد کرده است / همین بانکدارها در کشورهای خارجی با این وضع پولی و مالی، دولتها را به وجود آورده و دولتها نیز قوانین را به نفع آنان وضع می‌کنند / اگر در مقابل یک قرض، پول بیشتری گرفته شود، حرام و رباست و متأسفانه این کار در بانکهای ما انجام می‌شود / حضرت آیت‌الله نوری همدانی با بیان این مطلب که گرفتن زیادی فقط در یک مورد مجاز است؛ تصریح کردند: اگر در هنگام قرض و به‌عنوان شرط ضمن عقد توافق شود که اگر تا فلان تاریخ آورده نشود، باید فلان مقدار جریمه دهد، مشکلی نیست و باید پرداخت گردد؛ اما در بانکها از این موضوع سوء استفاده شده و در قراردادهای خود آورده‌اند که اگر یک ماه دیر شود، فلان مقدار؛ اگر یک ماه و پنج روز دیر شود، فلان مقدار و...؛ که در این صورت این جریمه‌ها را روی بدهی افراد کشیده و برای آن جریمه نیز مجدد جریمه دریافت می‌کنند که این مسائل، رباست / جریمه را فقط یک مرتبه می‌توان دریافت کرد؛ نه اینکه برای آن مدلهای گوناگون ساخته و روی جریمه نیز مجدداً جریمه دریافت کنند / بارها در پاسخ به نامه‌ها نوشته‌ایم که جریمه برای أداء دین رباست؛ اما متأسفانه به این احکام الهی عمل نمی‌شود / امروز ثروت مردم در بانکهاست و بانکدارها نباید به نفع خود به تجارت پردازند؛ باید پولها را به‌دست مردم سپرد تا در راه صنعت، کشاورزی و اشتغال به‌کار گرفته شود و در این صورت است که نعمت فراوان شده؛ ارزانی آمده و اشتغال ایجاد خواهد شد.

۵۲. | 1395/11/25 عبدالله جوادی آملی | [اینجا](#) الگوی ما در جامعه اسلامی حکومت حضرت امیر(ع) است که با تازیانہ در بازار حاضر می‌شدند و هشدار می‌دادند تا بازار از آسیبهایی مانند احتکار، گرانفروشی و ربا محفوظ بماند.
۵۳. | 1395/11/30 حسین نوری همدانی | [اینجا](#) اوی از بی‌توجهی بانکها به مسئله ربا گلایه کرد و گفت: روزی نیست که نامه‌ای از مردم درباره ربا و دیرکرد سود و امها دریافت نکنیم و هر چه تذکر می‌دهیم ربا حرام است و با تغییر نامها به مضاربه و دیرکرد نمی‌توان حرمت این عمل را از بین برد باز بانکها توجهی نمی‌کنند. / بانکها نباید خودشان مستقیم وارد تجارت شده و به مردم سود بدهند بلکه باید ثروتی که در اختیار دارند را به بخش خصوصی بدهند تا با ایجاد شغل و درآمد اقتصاد کشور از رکود خارج شده و پویا شود.
۵۴. | 1395/12/04 حسین نوری همدانی | [اینجا](#) ادرباره حرام بودن ربا و دیرکرد بانکها گفتیم اما کسی توجهی نمی‌کند / آن قدر این مسئله را مطرح می‌کنیم تا به نتیجه برسد، این تکرارها مصداق امر به معروف و نهی از منکر است.
۵۵. | 1395/12/04 ناصر مکارم شیرازی | [اینجا](#) آگاهی در اخبار اعلام می‌شود بیشترین درآمد بانک از محل جریمه تأخیر بوده، این اقدامات خلاف شرع است / دریافت هزینه دیرکرد توسط بانکها ربای آشکار است.
۵۶. | 1395/12/09 عبدالله جوادی آملی | [اینجا](#) اپول و ثروت در مکتب اسلام عامل قوام، قیام و ایستادگی یک ملت معرفی شده است؛ در قرآن کریم از کسی که مال ندارد به فقیر تعبیر شده است، فقیر غیر از گداست؛ فقیر یعنی کسی که ستون فقراتش شکسته است / قرآن کریم راجع به کار بانکها فرمود، پول مانند خانه نیست که بشود آن را اجاره داد، قرآن کسی را که بخواهد از راه ربا کسب درآمد کند دیوانه می‌داند، زیرا این شخص در حقیقت دارد خون مردم را می‌خورد / ربا یک غده سرطانی است که از غرب به شرق آمده است، و باید جلو این غده را با ترویج قرض‌الحسنه‌ها گرفت / کشوری مانند آمریکا که بدون پشتوانه، پول خلق می‌کند به اقتصاد همه کشورها ضربه می‌زند، کشوری که پول خود را به کشورهای دیگر تحمیل می‌کند و آنها را وادار می‌کند تنها با دلار معاملات خود را انجام دهند، در حال ظلم و ستمگری است ولی این، تنها گوشه‌ای از جنایات آمریکا بر علیه بشریت است.
۵۷. | 1395/12/09 حسین نوری همدانی | [اینجا](#) بارها گفتیم که اخذ دیرکرد توسط بانکها حرام است، ولی باز هم بانکها این دیرکرد را که ریاست می‌گیرند.
۵۸. | 1395/12/10 ناصر مکارم شیرازی | [اینجا](#) ادر زمینه بانکداری نیز بانکداری اسلامی طرحی است که از سال ۵۹ در دستور کار بانک های کشورمان قرار گرفت اما چندی است که برخی از اقدامات بانکهای کشورمان از سوی مراجع تقلید حکم ربوی به خود گرفته‌اند / گوش بانکها بدهکار کسی نیست؛ پس از دستوراتی که بانک مرکزی داده، شاهد آن هستیم که این بانکها به حرف کسی گوش نمی‌دهند؛ آنها به بخشش اضافات بیش از ۱۰۰ میلیون نیز گوش نمی‌دهند / گوش بانکها بدهکار کسی نیست؛ پس از دستوراتی که بانک مرکزی داده است شاهد آن هستیم که این بانکها به حرف کسی گوش نمی‌دهند؛ آنها به بخشش اضافات بیش از ۱۰۰ میلیون نیز گوش نمی‌دهند / بسیاری از بانکها متمردهستند و به این دستورات گوش نمی‌دهند و تا زمانی که این روند ادامه دارد مشکلات حل نمی‌شود.
۵۹. | 1395/12/14 حسین نوری همدانی | [اینجا](#) این پدیده (دیرکرد) ربا و حرام است و متأسفانه ۵۰ درصد درآمد بانکها از جریمه دیرکرد بدست می‌آید. درهر جامعه‌ای ربا وجود داشته باشد برکت از بین می‌رود و نظام اقتصادی سقوط می‌کند.
۶۰. | 1395/12/16 حسین نوری همدانی | [اینجا](#) اچندین سال است که بیان می‌کنیم دیرکردی که بانکها از مردم می‌گیرند حرام است، هر روز آه و ناله مردم را در نامه‌ها مشاهده می‌کنیم، چرا وقتی مطلبی را همه اعلام می‌کنند حرام است گوش نمی‌کنند؟